

© foto Florin Tăbărtă

ION TĂBĂRȚĂ

(1930-2012)

Artist plastic: grafica de șevalet și pictura monumentală – mozaic, organizator al procesului creator contemporan, deschizător de orizonturi fără precedent în învățământul artistic – Pedagog al poporului din RSSM cu foarte mulți discipoli consacrați în activitatea creatoare, cu operă în colecții publice și private – din țară și peste hotare, cu multiple distincții în palmares, inclusiv Lucretor emerit al Culturii din RSSM Cavalier al ordinului *Gloria muncii* din Republica Moldova

Născut, satul Hlinaia, raionul Slobozia, Republica Moldova

Formarea

1951 Absolvă Colegiul de Arte Plastice *Alexandru Plămădeală*, clasa profesorului Rostislav Ocușco, Chișinău
1954-1960 Urmează studiile la Facultatea Grfică de șevalet la Academia Națională de Arte a Ucrainei (fost: Institutul de stat de Arte Plastice), Kiev

Consacrarea

1951 Debutează creator. Până la zi, participă la la cvasitotalitatea expozițiilor reprezentative de artă din RM și peste hotare – organizate de Ministerul Culturii, UAP și de organizațiile și instituțiile abilitate să desfășoare manifestări de artă contemporană
1962 Titularizat membru al Uniunii Artiștilor Plastici URSS
1997 Dobândește gradul didactic Superior în învățământul artistic
2007 Reconfermat gradul didactic Superior în învățământul artistic

Expoziții personale

1970 *Ion Tăbărtă*, Casa presei, Chișinău
1970 *Ion Tăbărtă*, Cinematograful *Biruința*, Chișinău
1974 *Ion Tăbărtă*, Universitatea agrară de Stat, Chișinău
1974 *Ion Tăbărtă*, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău
1975 *Ion Tăbărtă*, Uzina de tractoare, Chișinău
1975 *Ion Tăbărtă*, Fabrica "Zorile", Chișinău
1980 *Ion Tăbărtă*, Centrul Expozițional *Constantin Brâncuși*, Chișinău
1980 *Ion Tăbărtă*, Pinacoeca *A. Losev*, or. Tighina
1982 *Ion Tăbărtă*, Universitatea pedagogică de Stat *Ion Creangă*, Chișinău
1984 *Ion Tăbărtă*, orașul Slobozia, Republica Moldova
1986 *Ion Tăbărtă*, Ermoclia, raionul Vulcănești
1987 *Ion Tăbărtă*, Gana
1987 *Ion Tăbărtă*, Republica Benin
1987 *Ion Tăbărtă*, Galeria "Tiaraspol"
1987 *Ion Tăbărtă*, Plovdiv, Bulgaria
1988 *Ion Tăbărtă*, Lisabona, Portugalia
1988 *Ion Tăbărtă*, Sala de expoziții a Universității Tehnice a Moldovei, Chișinău
1989 *Ion Tăbărtă*, Academia de Poliție *Ștefan cel Mare*, Chișinău
2001 *Ion Tăbărtă*, Centrul Expozițional *Constantin Brâncuși*, Chișinău
2001 *Ion Tăbărtă*, Muzeul de Etnografie și Istorie, Tiraspol
2010 *Ion Tăbărtă la 80 ani*, Centrul Expozițional *Constantin Brâncuși*, Chișinău

Activități culturale –conexe creativității

1951-1954 Pictor în cadrul Fondului Plastic a Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova
Profesor de desen, pictura, compoziție la Colegiul de Arte Plastice *A. Plămădeală*, Chișinău
Directorul Școlii orășenești de arte plastice pentru copii *A. V. Scuisev*, Chișinău
1964-1987 Membru a Consiliului de conducere a Uniunii Artiștilor Plastici din RM
1968-1987 Președintele Secției artiștilor plastici graficieni a UAP
1969-1977 Organizator și primul director al Școlii republicane-internat de arte plastice, Chișinău
1977-1979 Pictor-sef, al Fondului plastic a UAP din RM
1978 -1979 Director al Fondului plastic a UAP din RM
1979-1983 Fondator și primul șef de catedră a Facultății de arte plastice a Universității Pedagogice de Stat *Ion Creangă*, Chișinău
1983-1988 Director al Muzeului Național de Artă al Moldovei, Chișinău
1988-1990 Director la Liceul Republican de Arte Plastice *Igor Vieru*, Chișinău
1990-1994 Profesor la artele plastice, Liceul Republican de Arte Plastice *Igor Vieru*, Chișinău
1994-2000 Director a Liceul Republican de Arte Plastice *Igor Vieru*, Chișinău
2000-2009 Profesor la artele plastice, Liceul Republican de Arte Plastice *Igor Vieru*, Chișinău

Distincții

1967 Diploma de Onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM
1972 Diploma de Onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM
1976 Distins cu medalia *Eminent in muncă*, URSS
1980 Titlul onorific de Lucretor emerit al Culturii din RSSM
1986 Distins cu Diploma de Onoare a Ministerului Culturii al RSSM
1990 Titlul onorific *Pedagog al poporului* din RSSM
1993 Distins cu Diploma de Onoare a Ministerului Culturii al Republicii Moldova
1995 Cavalier al ordinului *Gloria muncii* din Republica Moldova

Bibliografie

– Monografii/enciclopedii/cataloge/albume/pliante

Ion Tăbărtă. Pliant. Text introductiv de dr. Tudor Stăvilă. – Chișinău, 2001
Colesnic, Iurie. *Colegiul Republican de Arte Plastice „A. Plămădeală”*. Ghid encyclopedic. – Ch.: Ed. Museum, 2008
Saloanele Moldovei, ediția a I-^a. Catalog. – Bacău, 1991
Saloanele Moldovei, ediția a V-^a. Catalog. – Bacău, 1995
Saloanele Moldovei, ediția a VIII-^a. *Chișinău-Bacău-București*. Catalog. – Ch., 1998
Saloanele Moldovei, ediția a XIV-^a. Catalog. – Bacău, 2004
Saloanele Moldovei, ediția a XV-^a. Catalog. – Ch., 2005
Saloanele Moldovei, ediția a XVI-^a. Catalog. – Bacău, 2006
Saloanele Moldovei, ediția a XVII-^a. Catalog. – Ch., 2007
Saloanele Moldovei, ediția a XVIII-^a. Catalog. – Bacău, 2008
Saloanele Moldovei, ediția a XIX-^a. Catalog. – Ch., 2009

Saloanele Moldovei, ediția a XX-^a. Catalog. – Bacău, 2010
Saloanele Moldovei, ediția a XXI-^a. Catalog. – Ch., 2011
Saloanele Moldovei, ediția a XXII-^a. Catalog. – Bacău, 2012
Zbarnea, Tudor, *Salonul de toamnă, 2005. Concursul Național în domeniul Artelor plastice. Ediția I*. Organizator: Ministerul Culturii și Turismului al RM. Catalog. – Ch.: Ed. 2005
Искусство Советской Молдавии [Текст] : Выст. посвящ. 60-летию образ. МССР и создания КП Молдавии: Живопись, скульптура, графика, театр-декораци. искусство, декор-прикл. искусство: Каталог / Сост. В. В. Можаяева, Авт. вступ. ст. Ф. И. Шалошников; М-во культуры МССР, Союз художников СССР. - М. : Советский художник, 1984. – 32 с. : ил. – 0.70 р.
Искусство стран и народов мира. Архитектура. Скульптура. Графика. Декоративное искусство [Текст] : краткая худож. энциклопедия / Редкол. Б. В. Иогансон и др. – М. : Советская энцикл., 1971 - . - (Энциклопедии. Словари. Справочники).
Т. 3 : Молдавская Советская Социалистическая Республика. – Российская Советская Федеративная Социалистическая Республика. - 768 с. : 60.ил. - /В пер./:4.50 р.
Искусство Молдавской ССР [Текст] / Авт. вступ. ст. и сост. альбома М. Я. Лившиц. – Л. : Аврора, 1972. – 29 с.

– Periodice

Bobeneagă, Sofia. *Sofia Bobeneagă. Grafica sfârșitului de secol* // Literatura și arta, 1999, nr. 6, 11 feb Stăvilă, Tudor. Tudor Stăvilă. La un jubileu // *Literatura și Arta*, 2001, 17 mai
Алешина, А. Человек–главная тема. РЕпортаж из мастерской // Молодежь Молдавии, 1966
Бурлак, С. Грани таланта // Коммерсант Молдовы. Наша реклама. 2001г., №22, 7 декабря. – 20 стр.
Орлов, А[ндрей]. Орлов А[ндрей]. Асцениуне континуэ // Ынвэцэмынтул публик, 1980, 18 окт.
Орлов, Андрей и Петриченко, Александр. Яркие грани таланта. Люди искусства // Земля и Люди, 1998, 25 июл. – с. 3
Фулга, Валериу<Клима, Михай>. Валериу Фулга<Михай Клима>. Меруэ ын юрешул веций // Литература ши арта, 1980, 12 окт.
Чобну, Д[умитру]. Д[умитру] Чобну. Нелинишь оптимисте // Ынвэцэмынтул публик, 1980, 9 авг.
Чобну, Д[умитру]. Д[умитру] Чобну. Оптимистические беспокойства // Народное образование, 1980, 9 авг.

REFERINȚE PRIVIND PERSONALITATEA ȘI ACTIVITATEA

Dr. Tudor Stăvilă, ION TĂBÎRȚĂ – OCTOGENAR

Au trecut peste două decenii de la trecerea în istorie a „*artei angajate*”, prin comenzi ministeriale sau ale Fondului de Arte, cu primat ideologic și nu numai. S-au schimbat fațetele artei, tendințele, revenind la final prin apropierea creației de modă, uneori speculându-se printr-o originalitate excesivă. „*Arta pentru artă*” poate deveni un deziderat al timpurilor noastre, uneori fără mesaje sugestive, alături doar o combinație pe pânză a liniilor și formelor, a petelor de culoare, care „posedă” o idee cifrată.

Ce este mai important că odată cu trecerea din viață a mai multor artiști plastici din trista perioadă sovietică, mai uităm și de evenimentele care au marcat viața și creația mai multor generații de plasticieni. Ion Tăbărtă, cu expoziția sa jubiliară, vine să ne amintească despre aceste evenimente.

Născut și educat în Hlinaia transnistreană, din copilărie a fost martorul ocular al schimbărilor „*epocale*” ale colectivizării și industrializării socialiste, momente care i s-au întipărit în memorie pentru toată viața. Poate din această cauză, devenind pictor, a realizat serii de stampe cu o tematică caracteristică epocii, sincer crezând în tot ceea ce realiza.

Șantierul de construcții din Chișinău, Uzina de Tractoare, Termocentrala de la Cuciurgan au fost subiectele cele mai des întâlnite în creația plasticianului din anii 1970. Realizate în diverse tehnici ale graficii – linogravură și litografie, xilogravură și acvaforte, prin intermediul compozițiilor, a peisajelor și portretelor, I. Tăbărtă a creat, practic, o panoramă ideologică a acestei epoci, reflectând istoricul evenimentelor, idealurile în care credea și spera să fie realizate. Astfel, tradiționalismul creației și lucrărilor artistului au devenit o fațetă a unei perioade, devenite istorie, care nu mai poate fi schimbată și modificată, care rămâne în memorie așa cum a rețrăit-o și reflectat-o plasticianul.

După anii 1980 în creația domină alte subiecte și teme cum ar fi stampele consacrate lui Vasile Lupu și Bogdan Hmelnițki, Dimitrie Cantemir și Petru I, Mihai Eminescu și Ion Creangă, Varlaam și Petru Movilă în care s-au păstrat caracteristicile de bază și maniera stilistică ale autorului.

Un loc aparte în creația plasticianului din această perioadă îl ocupă poeticul și liricul arhitecturii căsuțelor din Morșin și stradelele din Câmpina, mănăstirile și bisericile Moldovei medievale, cartierele Chișinăului vechi – o variantă neașteptată și puțin specifică pentru creația lui I. Tăbărtă.

Anume aceste criterii au devenit repere pentru următoarele opere create după 2000, când a avut loc ultima personală a artistului, arhitectura fiind substituită cu numeroase naturi statice executate în acuarelă, redate detaliat și minuțios, păstrându-le coloritul sonor și decorativ.

Maestrul s-a împlinit în cursul diverselor perioade: mai benefice și mai puțin prielnice. Dar a realizat în permanență doar în ceea ce credea sincer, ce corespundea viziunii sale de om și de artist, fără a avea îndoieli sau remușcări.

Creația artistului este ceea ce realizează și nicicum faptul cum o credem și interceptăm noi.

Chișinău,
14.09.2010

